

Η ΚΑΤΗ
ΧΗΣΙ
C:

:ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΙΟΥΣΤΙ
ΝΗΣ:

ΥΠΟ
ΤΟΥ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΙΑ
ΚΟΝΟΥ
ΠΡΑΞΙΟΥ

Σελίδες Ὁρθοδόξου Κατηχήσεως

Ποιά είναι ἡ στάσις καὶ συμπεριφορὰ μας μέσα στὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ*

ΟΠΙΟΣ συμμετέχει στις Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας σπάνια, αὐτὸς εἶναι βέβαιο ὅτι ἀποστερεῖ τὸν ἑαυτό του ἀπὸ ἀνεκτίμητη πνευματικὴ ὠφέλεια. Οἱ γονεῖς, οἱ ὅποιοι δὲν φροντίζουν γιὰ νὰ πηγαίνουν τὰ παιδιά τους στὴν Ἐκκλησία, διαπράττουν ἕνα φοβερὸ ἁμάρτημα. Ἐνθυμηθῆτε τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος μας: «ὅπου εἶσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ιη΄ 20).

Ἐδῶ στὴν ἁμαρτωλὴ μας γῆ, ἡ ἅγια Ἐκκλησία εἶναι ὁ τόπος ὅπου μπορούμε νὰ βροῦμε καταφύγιο ἀπὸ τὶς καταγίδες τῆς ζωῆς. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία εἰκόνα τοῦ οὐρανοῦ στὴν γῆ, ὅπου ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὁ Ἰδιος, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, εἶναι παρῶν μυστικῶς καὶ ἀνεξιχνιάτως. Στὴν Ἐκκλησία, ὅπως ἀναφέρει ἕνας ὕμνος, «αἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν σὺν ἡμῖν ἀοράτως λατρεύουσι».

Ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ ἀποκληθῆ ὀρθῶς ὡς ἕνα σχολεῖο πίστεως καὶ εὐσεβείας. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης ἔγραψε στὸ Ἡμερολόγιό του: «Στὴν Ἐκκλησία, στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῆς καὶ στὰ διάφορα τμήματά τῆς, στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες, μὲ τὴν ἀνάγνωσι τῶν θείων Γραφῶν, τὴν ψαλμωδία, τὰ σύμβολα, ὀλόκληρη ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ὀλόκληρη ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ὀλόκληρη ἡ Οἰκονομία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου παριστάνεται ζωντανά, σὰν σὲ χάρτη, στὰ εἰδικὰ καὶ γενικά τῆς χαρακτηριστικά».

Τί μαθαίνει ὁ Χριστιανὸς στὴν Ἐκκλησία; Θεία Σοφία, τὴν ὁποία ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἔφερε στὴν γῆ. Ἐδῶ κάποιος θὰ μάθῃ τὶς λεπτομέρειες τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Σωτῆρος, θὰ γνωρίσῃ τοὺς βίους καὶ τὶς διδασκαλίες τῶν Ἁγίων, ὅσων δηλαδὴ εὐαρέστησαν στὸν Θεό. Θὰ λάβῃ μέρος στὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ κοινὴ προσευχὴ τῶν πιστῶν εἶναι μία ἰσχυρὰ δύναμις!

Γι' αὐτὸ, νὰ εὐσέρχεσθε στὴν Ἐκκλησία μὲ πνευματικὴ χαρὰ. Νὰ ἐνθυμῆσθε ὅτι ὁ Ἰδιος ὁ Σωτῆρας μας ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ σᾶς ἀναπαύσῃ στοὺς πόνους σας: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιόντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια΄ 28).

Νὰ εἰσέρχεσθε κάθε φορὰ μὲ ταπεινῶσι καὶ πραότητα, ὥστε νὰ φεύγετε δικαιωμένοι, σὰν τὸν ταπεινὸ τελῶνη τοῦ Εὐαγγελίου.

Όταν εισέρχεσθε στην Έκκλησία και βλέπετε τις αγίες Εικόνες, να σκέπτεσθε ότι ὁ Ἰδιος ὁ Κύριός μας καὶ ὄλοι οἱ Ἅγιοί Του σὰς παρακολουθοῦν· τοῦτο θὰ σὰς ἐμπνέη ἕνα αἶσθημα βαθειᾶς εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ.

Στὴν εἴσοδο τοῦ Ναοῦ νὰ κάνετε βαθειὰ ὑπόκλισι καὶ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, προσευχόμενοι: «ὦ Κύριε, καθάρισόν με τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἐλέησόν με»!

Στὴν Θεία Λειτουργία, οἱ πιστοὶ δίδουν ὀνόματα συγγενῶν καὶ φίλων γιὰ μνημόνευσι, γιὰ τὴν ὑγεία τῶν ζώντων καὶ χωριστὰ γιὰ τὴν ἀνάπαυσι τῶν κεκοιμημένων (βαπτισμένων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν μόνον). Τὰ ὀνόματα θὰ πρέπει νὰ γράφονται εὐανάγνωστα καὶ ὅπως ἐδόθησαν στὸ ἅγιον Βάπτισμα, δηλαδὴ ὄχι ὑποκοριστικά. Δὲν ὑπάρχει περιορισμὸς στὸν ἀριθμὸ τῶν ὀνομάτων, ἂν καὶ οἱ Ἱερεῖς προτιμοῦν νὰ μνημονεύουν συντόμους καταλόγους ὀνομάτων μὲ μεγαλύτερη προσεκτικότητα καὶ προσευχητικότητα. Εἶναι λοιπὸν προτιμότερο, νὰ ἐναλλάσσονται σύντομοι κατάλογοι, παρὰ νὰ ἀφήνεται ἕνας μακρὺς, πρὸς μνημόνευσι σὲ κάθε Θ. Λειτουργία.

Τὰ κεριὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται μὲ σεβασμὸ. Εἶναι σύμβολα τῆς πύρινης προσευχῆς μας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, τῆς Παναγίας Μητρὸς Του καὶ τῶν Ἁγίων.

Εἶναι καλὸ νὰ ἔχετε ἕνα σταθερὸ μέρος στὸν Ἐκκλησία, ὅπου νὰ στέκεσθε. Λάβετε τὴν θέσι σας ἀθόρυβα. Ἄν ἡ θέσις σας εἶναι κατελημμένη, μὴ δυσανασχετῆτε, ἀλλὰ βρέστε κάποια ἄλλη θέσι αὐτὴ τὴν φορὰ.

Νὰ ἔρχεσθε στὴν Ἐκκλησία ἐγκαίρως, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἀκολουθίας. Ἄν συμβῆ νὰ καθυστερήσετε, φροντίστε νὰ μὴ ἐνοχλήσετε αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἤδη προσεύχονται. Ἄν ἐλθετε κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἐξαψάλμου ἢ τοῦ Εὐαγγελίου, παραμείνετε στὴν εἴσοδο, μέχρι ποῦ αὐτὰ τὰ σημαντικὰ μέρη τῆς Ἀκολουθίας νὰ ὀλοκληρωθοῦν.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν μὴ περιφέρεσθε στὸν Ναὸ ἀκόμη καὶ γιὰ νὰ ἀνάψετε κερὶ. Θὰ πρέπει νὰ προσκυνοῦμε τὶς Εἰκόνες πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξι τῆς Ἀκολουθίας ἢ μετὰ. Ὅλες οἱ κινήσεις θὰ πρέπει νὰ ἀποφεύγονται στὴν διάρκεια ἐκείνων τῶν τμημάτων τῆς Ἀκολουθίας, ὅπου ἀπαιτεῖται εἰδικὴ συγκέντρωσις καὶ προσευχή, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὴν Δοξολογία, στὶς Εἰσόδους, στὸν Χερουβικὸ ὕμνο, στὴν ἐξοδο τῶν Τιμίων Δώρων κλπ.

Στὸν Ναὸ μὴ ὀμιλῆτε· προσεύχεσθε· μὴ κοιτάζετε γύρω τοὺς ἄλλους· συγκεντρώστε καὶ κατευθύνετε ὅλες τὶς σκέψεις σας στὸν Θεὸ καὶ τὴν ἱερὰ Ἀκολουθία. Ἄν κάποιος σὰς χαιρετίσῃ, ἀνταποκριθῆτε μὲ ἐλαφρὰ κλίσι τῆς κεφαλῆς, χωρὶς χειραψίεις, ἀκόμη καὶ μὲ κοντινοὺς συγγενεῖς, καὶ ἰδίως χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσετε κουβέντες.

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἱστάμεθα κανονικὰ ὄρθιοι· μόνον ἄρρωστοι, ἀνάπηροι καὶ ὑπερήλικες ἐπιτρέπεται νὰ κάθονται, ἂν καὶ αὐτοὶ σὲ εἰδικές στιγμὲς τῆς Ἀκολουθίας (ἀναγνώσις τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ παράδειγμα) σηκώνονται ἐπίσης ὄρθιοι.

Όταν ὁ Ἱερεὺς ἢ ὁ Διάκονος θυμιάζῃ τὸν Ναὸ, πρέπει νὰ παραμερίζουμε ὑποκλινόμενοι, χωρὶς νὰ κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Ὑποκλινόμεθα ἐπίσης ὅταν ὁ Ἱερεὺς λέγει «Εἰρήνη, πᾶσι» καὶ ὅταν εὐλογῆ τοὺς πιστοὺς μὲ τὸ

Εὐαγγέλιο. Στὸν καθαγιασμὸ τῶν Τιμίων Δώρων (κατὰ τὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν»), ὅπως καὶ στὴν ἔξοδο τῶν Τιμίων Δώρων γιὰ τὴν Θεία Κοινωνία, πρέπει νὰ κάνουμε βαθειὰ ὑπόκλιση (τὶς καθημερινὲς βαθειὰ μετάνοια).

Στὸν Ναὸ προσευχόμεθα συμμετέχοντες στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες καὶ ὄχι ἀπλῶς παρακολουθοῦντες, μὲ τέτοιον μάλιστα τρόπο, ὥστε οἱ προσευχὲς καὶ οἱ ὕμνοι νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν καρδιά μας. Συμμετέχουμε προσεκτικά, ἐνωμένοι μὲ τὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους. Εἶναι πρέπον νὰ κάνουμε τὸν σταυρὸ μας σὲ κάθε ἐπίκλησι τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ὀνόματος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἰδίως στὴν ψαλμωδία τοῦ Τρισαγίου ὕμνου, ὅπως καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τῶν δεήσεων (αἰτήσεων καὶ συναπτῶν ὑπὸ τοῦ Ἱερέως) σὲ κάθε «Κύριε, ἐλέησον» καὶ «Παράσχου, Κύριε». Ἐπίσης, κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κατὰ τὴν ἔναρξι καὶ λήξι κάθε προσευχῆς, ὅταν εἰσερχώμαστε στὸν Ναό, ὅταν προσκυνοῦμε τὶς ἅγιες Εἰκόνες, ὅταν ἀνάπτουμε κεριά, καὶ ὅταν ἀπερχόμεθα ἀπὸ τὸν Ναό. Τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ ὁμως πρέπει νὰ γίνεται συνειδητὰ καὶ προσεκτικά, δίχως βιασύνη, διότι πράττοντες τοῦτο, ἐπικαλοῦμεθα τὸ Ἔλεος καὶ τὴν Χάρι τοῦ Κυρίου μας.

Ἄν εἰσερχεσθε στὸν Ναὸ μὲ παιδιά, συνηθίσατε νὰ προσεύχονται μὲ εὐλάβεια. Ἄν χρειάζεται νὰ ἐξέλθουν στὸ μέσον τῆς Ἀκολουθίας, προτρέψτε τα νὰ κάνουν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ νὰ ἀπέλθουν ἡσυχᾶ, ἢ βγάλτε τα ἔξω οἱ ἴδιοι. Ἄν ἓνα μικρὸ παιδί ἀρχίσῃ νὰ κλαίῃ, βγάλτε το ἔξω. Ποτὲ μὴ ἐπιτρέπετε σὲ κάποιο παιδί νὰ τρώγῃ μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Ἀντίδωρο. Οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ εἶναι συγκαταβατικοὶ στὰ παιδιά, ἐνθυμούμενοι ὅτι ὁ Κύριός μας προέτρεπε τοὺς γονεῖς νὰ φέρνουν τὰ παιδιά πρὸς Αὐτόν. Φροντίστε νὰ μὴ τὰ ὀμιλήτε αὐστηρὰ οὔτε νὰ τὰ φέρεσθε μὲ ἀγένεια, γιὰ νὰ μὴ τὰ ἀπομακρύνετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Μὴ κρίνετε τὰ ἀκούσια λάθη αὐτῶν ποὺ τελοῦν καὶ λαμβάνουν μέρος στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες· εἶναι πιὸ ὀφέλιμο νὰ βλέπουμε τὶς ἐλλείψεις μας καὶ νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Κύριο τὴν συγχώρεσι τῶν ἰδικῶν μας ἁμαρτιῶν. Ἄν παρατηρήσετε κάτι, τὸ ὁποῖο σᾶς διασπᾷ τὴν προσοχή, μὴ ἐκνευρίζεσθε, ἀλλὰ ἂν δὲν ἀντέχετε νὰ ὑποφέρετε τὸν πειρασμό, εἶναι καλύτερο νὰ μετακινηθῆτε διακριτικὰ σὲ ἄλλο μέρος.

Πρὶν νὰ ἔλθετε στὸν Ναό, προετοιμάστε χρήματα γιὰ κεριά καὶ γιὰ ἄλλες πιθανὲς προσφορὲς.

Ποτὲ μὴ φεύγετε ἀπὸ τὸν Ναὸ πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τῆς Ἀκολουθίας, ἐκτὸς καὶ ἂν συντρέχῃ πολὺ σοβαρὴ ἀνάγκη, διότι εἶναι ἁμαρτία στὸν Θεό. Ἄν τοῦτο συμβῇ, νὰ μετανοήσετε γι' αὐτὸ στὴν Ἐξομολόγησι.

Κατὰ ἀρχαιοπαράδοτη τάξι, οἱ ἄνδρες ἴστανται στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ Ναοῦ καὶ οἱ γυναῖκες στὸ ἀριστερό. Ὁ κεντρικὸς χώρος, ἀπὸ τὴν κυρίως εἴσοδο μέχρι τὸ ἱερὸ Βῆμα, παραμένει ἐλεύθερος.

Ὅταν ἐρχόμαστε στὸν Ναό, εἴμαστε ἐνδεδυμένοι καταλλήλως: τὰ ρούχα μας πρέπει νὰ εἶναι καθαρὰ καὶ διακριτικὰ· στενὰ παντελόνια καὶ κοντὰ φορέματα δὲν ἐπιτρέπονται· οἱ ὠμοὶ καὶ τὰ χέρια πρέπει νὰ εἶναι καλυμμένα. Οἱ γυναῖκες ὀφείλουν νὰ ἔχουν καλυμμένη τὴν κεφαλή, καὶ μάλιστα, ἐφ' ὅσον προσκυνοῦν

τις ιερές Εικόνες και μετέχουν τών αγίων Μυστηρίων, δὲν θὰ πρέπει νὰ ἔχουν βαμμένα χεῖλη.

Ὑπεράνω ὅλων, οἱ ἐνοριῖτες πρέπει νὰ ἔχουν ἀμοιβαία ἀγάπη μεταξύ τους, διάθεσι γιὰ πνευματικὴ ζωὴ καὶ κατανόησι τοῦ περιεχομένου τών ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Ἄν ἐρχόμεθα στὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ μὲ εὐλάβεια, ἂν εἴμεθα ταπεινοὶ στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς Κληρικοὺς καὶ μεταξύ μας, καὶ ἂν, ὅσο παραμένουμε στὸν Ναό, ἀναγνωρίζουμε ὅτι εὕρισκόμεθα στὸν Οὐρανό, τότε ὁ Κύριός μας θὰ ἐκπληρώνη τὰ αἰτήματά μας καὶ θὰ Τὸν ἐγγίζουμε ἔτι περισσότερο.

(*) *Μετάφρασις καὶ διασκευὴ σχετικοῦ κειμένου ἀπὸ τὴν ἑφημερ. «Orthodox America», Vol. XIV, No 2-3 (126-127)/September-October 1993, p. 13.* • βλ. περιοδ. «**Ἅγιος Κυπριανός**», ἀριθ. 368 / Ἀπρίλιος 2013, σελ.389-391.